Værd at opleve

1. **Bulbjerg Knuden** er den 47 meter høje kalkstensknude, som udgør Danmarks eneste fuglefjeld vest for Bornholm. Her yngler mågefuglen ride på klippefremspringene.

2. **Observationsbunker** fra 2. Verdenskrig ligger yderst på Bulbjerg. I bunkeren er en plancheudstilling med fri adgang, der fortæller om fuglene, naturen, geologien, besættelsestiden og kulturhistorien. Over bunkeren er der en kompasrose som viser retningen til seværdigheder og nye oplevelser.

3. **Skarreklit** var en 16 meter høj strandpille, som i 1978 knækkede under en storm. Soklen ses endnu tydeligt ved lavvande i havet 80 meter nord for Bulbjerg.

4. **Troldsting** er det højdedrag, som fra Bulbjerg strækker sig ind i landet mod syd. Deroppefra kan du se rester af gravhøje fra bronzealderen, enkelte stensætninger og bautasten. Der er en bunker, hvor det er muligt at spise sin mad, overnatte og tænde op i brændeovnen.

5. **Valbjerg** er som Bulbjerg et kalkstensfremspring, og en betydningsfuld botanisk lokalitet med sine særprægede og sjældne planter. Deroppefra er der et storslået udsigt ud over Jammerbugten.

6. **"Stenen"** er en såkaldt granitledeblok af en særlig sammensætning som kun findes på Ålandsøerne i Finland. Den er bragt hertil af isen under den sidste istid.

7. **Thorup Sande** er en parabelklit inde i skoven, hvorfra du har en storslået udsigt over plantagen.



Observationsbunker

Velkommen til Bulbjerg og klitplantagerne

Bulbjerg har en natur, der er vild og storslået som få steder i Danmark. Mellem nåletræer og hedeplanter lever rå- og kronvildt, og kysten er vuggen til fuglelivet. Knuden bærer arene af besættelsestiden.

Der er afmærkede vandreruter i både Lild- og Vester Thorup klitplantager.

Du må cykle på alle store og små grusveje. Den nationale cykelrute nr. 1, Vestkyststien, passerer Bulbjerg og igennem begge plantager.

Mange skovveje og stierne på Bulbjerg er i så fin stand, at du det meste af året kan komme omkring i kørestol.

Der er 30 km afmærkede ridestier i området. Den gennemgående riderute fra Agger til Bulbjerg går igennem området. Læs mere på www.riderutenthy.dk. På grusveje skal ridning fortrinsvis ske i rabatterne for at skåne belægningen til glæde for gående, kørestolsbrugere og cyklister.

Bunkeren ved Troldsting er indrettet til madpakkehus og bålsted.

Der er mange muligheder for friluftsaktiviteter i området - se dem alle på udinaturen.dk.

Der er frit fiskeri ved Nørklit søerne med gyldigt fisketegn. Læs mere på www.nst.dk/fisketegn.

Din hund er velkommen og skal føres i snor. Der er hundeskove i Lild Plantage ved Østvejen og i Vester Thorup Plantage ved Ralvejen Se mere på udinaturen.dk.

Se hele den digitale guide på www.nst.dk/bulbjerg og find inspiration på udinaturen.dk

Naturstyrelsen

www.naturstyrelsen.dk
Tlf. 72 54 30 00



122-2026. Grafisk tilrettelægning og kort Parabole. Forsidefoto: Naturstyrelsen. Foto Peter Helles Eriksen. Tryk Stibo Complete A/S. Svanemærket tryksag, licensnr. 5041 0004

Naturstyrelsen

Bulbjerg og klitplantagerne



Bulbjerg er en oplevelse af unik natur og fugleliv

Bulbjerg har en historie, der går mere end 60 millioner år tilbage. Naturen, som omgiver en af Danmarks smukkeste kyster er fredet for at bevare områdets unikke landskab. Vester Thorup- og Lild plantager udgør et samlet areal på næsten 4,000 ha. (40 km²).

Bulbjerg

Bulbjerg danner et markant fremspring på Hanherreds kyst mod Jammerbugten. Knuden er den nordligste del af Bulbjerg-øen. I stenalderen stod vandstanden i havet væsentligt højere end i dag, og kun de højeste punkter partier i området som Bulbjerg, Valbjerg, Stenbjerg og Troldsting var over vandet. Kernen i Bulbjerg-øen er limsten - en form for kalksten. Under sidste istid er kalken blevet dækket af et op til



Bulbjerg

20 meter tykt lag af ler og grus, og senere overføget af flyvesand. Havet slider fortsat på Bulbjerg. Hvert år sker der mindre skred, og med års mellemrum styrter større partier i havet. Lige nord for Bulbjerg ses resterne af en strandpille, der var 16 meter høj, Skarreklit, og som oprindeligt var forbundet med Bulbjerg.

Den stejle og utilgængelige klint er ynglepladsen for op til 500 par af den nordatlantiske mågefugl ride, en tretået måge. Mallemukken, som er i familie med albatrossen, ses af og til i området, men har ikke ynglet de senere år.

Jammerbugten

Gennem tiderne har farvandet ud for Bulbjerg været kendt som forholdsvis uforudsigeligt og skyld i mange skibsforlis og



Fuglereder på Bulbjerg

ulykkelige menneskeskæbner. Nogle mener, at al den elendighed har givet Jammerbugten dens navn.

Lild Klitplantage

Lild Klitplantage er påbegyndt i 1930 og dermed en af de yngste klitplantager i Danmark. Den ligger på den hævede og delvist sandoverføgne havbund. Den næringsfattige jordbund og den høje grundvandstand begrænser valget af træarter. Blandt andet, er plantagen meget domineret af nåletræer. Den vestlige del er overvejende flad, men i den østlige del af plantagen er der flere store klitområder, som er bevaret utilplantede. I området vest for Myrup samt ved Græsbøl er der endnu hustomter fra beboelser, forladt først i 1900-tallet.

Vester Thorup Klitplantage

Vester Thorup Klitplantage er grundlagt i 1890 og ligger overvejende på Bulbjerg-øen. Lagerne af moræneaflejringer og flyvesand er helt afgørende for jordbundens frodighed. På de magreste klitter er træ- og urtevæksten meget begrænset. Plantning af bjergfyr var her den eneste succesfulde metode til at dæmpe sandet. De frodigste partier findes i plantagens østende, hvor sandlaget er så tyndt, at træernes rødder kan nå ned til ler og kridt. Her udvikler skoven sig smukt og løvtræer og buske trives fint. De tydelige, stejle skrænter i plantagens nordvest- og østlige del er de gamle kystskrænter fra stenalderhavet. Omkring Blegsted og Valbjerg er der gamle hustomter. Beboerne måtte flytte på grund af sandflugten.

Dark Sky Park Bulbjerg

Velkommen til et af de allermørkeste områder i Danmark. I det dybe nattemørke i Dark Sky Park Bulbjerg kan du opleve galaksen Mælkevejen i al sin pragt med milliarder af stjerner og et funklende himmelhvælv med planeter og den nordlige halvkugles mange flotte og klassiske stjernebilleder.

Hav, himmel, klithede, strand og fuglef

Dark Sky-området strækker sig over 12,5 km2 fra Ellidsbølvej over Troldsting og Bulbjerg til fiskerlejet Lild Strand og videre derfra ud i klitheden mod vest til Flommaens Bakke.

Klithederne

Nord for Lild Klitplantage ligger store sammenhængende klitheder, som er fredet og udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder. Klitheder er, i europæisk sammenhæng, en meget sjælden naturtype. Dens plante- og dyreliv er helt specielt og tilpasset til de særlige næringsfattige og vekslende forhold, der findes i klitter, heder, hedemoser og søer. Blandt karakterplanterne er hedelyng, revling, klokkelyng, mosebølle, pors, tranebær, klokke-ensian og soldug. Hederne holdes fri for uønsket trævegetation og plejes ved nedskæring, afbrænding og græsning.

Spor fra fortiden

De fremragende oversigtsforhold gav Bulbjerg strategisk betydning for den tyske besættelsesmagt under 2. Verdenskrig. De mange bunkers og betonfundamenter vidner herom. Men også i plantagerne, i en radius af 1 - 2 km rundt om Bulbjerg, er der mange spor fra besættelsestiden.

Her findes maskingeværstillinger, mandskabsbunkers og ikke mindst Tankgraven - en flere kilometer lang, 3 meter dyb gravet rende, som skulle forhindre kampvogne og andre køretøjer i at angribe Bulbjerg fra landsiden. I den tidligere observationsbunker yderst på klinten er der en lille udstilling, der fortæller om Bulbjergs geologi, flora, fuglefjeldet, kulturhistorien og herunder besættelsestiden.



Klokke-ensian

INTERNATIONAL · DARK SKY PLACE

Signaturforklaring

- Offentlig vej
- Skovvej, motorkørsel ikke tilladt
- Skovvej, motorkørsel tilladt
- Sti
- Pansergrav
- Løvskov
- Nåleskov
- Hede
- Klit
- Åbent landskab
- Privat hede
- Privat mark
- Privat eng / mose
- Strand
- Skrænt
- Gravhøj
- Bautasten
- Primitiv lejrplads med shelter
- Primitiv overnatningsplads
- Skovlegeplads
- Fiskeri tilladt
- Hundeskov
- Rideruter
- Vestkyststien cykelrute
- International Dark Sky Park Bulbjerg

Vandreruter ved Bulbjerg
- Vestkyststien vandrerute
- Nordsøstien
- Kystsporet
- Pansergrav Ruten, 5,7 km
- Ellidsbølstien, 3,9 km

Vandreruter i Lild Klitplantage:
- Paradisbakker Ruten, 4 km
- Rotbølgården Ruten, 3,6 km
- Plantør Hansens Rute, 3,5 km

Vandreruter i Vester Thorup Klitplantage:
- Valbjerg Sande Ruten, 4,2 km
- Postruten, 4,5 km
- Thorup Sande Ruten, 3,1 km
- Mærskstien, 3,7 km

1 ha
0 1 2 km

Skarreklit
Bulbjerg
Den Døde Mand
Ellidsbøl Strand
Lild Strand
Vigsø Bugt
Jammerbugten
Strandkær
Borgmester-bakke
Grisens Hul
Grisens Bakke
Kirstines Hul
Flamænes Bakke
Mullum Sø
Redningsvej
Mortens Bakker
Skovlbjerghus
Vestvejen
Paradisbakker
Trinesvej
Trines Træer
Den Skrå Vej
Bulbjergvej
Pansergrav
De Blå Render
Bunker
Tinghøjvej
Ellidsbølhus
Tinghøj
Lars Moelkar
Troldsting
Pansergrav
Degnens Bakker
Granvej
Vandetvej
Skovløbervej
Sovej
Plantør Hansens vej
Rørsletvej
Østvejen
Strandvejen
Bulbjergvej
Ellidsbølvej
Gl. Ålborgvej
Thistedvej
Lund Fjord
Frøstrup
Fjerritslev
Valbjerg
Pansergrav
Bulbjergvej
Stenbjerghus
Redningsvej
Mærskvejen
Stenen
Stien
Pansergrav
Bulbjergvej
Skydebanevej
Sandgravej
Hyklit Sande
Blegsted
Gl. Kongevej
Blegstedvej
Skelvejen
Vester Thorup Klitplantage
Ralvejen
Thorup Strand
Havvejen
Mærskvejen
Thorup Sande
WC
Postvejen
Grønnevej
Blegstedvej
Tørvevej
Bulbjergvej
Thorup Strandvej
Mindesten Stenbjerg
Mærsken
Limvej
Thorupgaards Skovfogedbolig
Kløv
Limvej
Græsbøl
Græsbølstenen
Græsbølvej
Græsbølvej
Myrup
Myrvejen
Højbjergvej
Toldervej
Sevelvej
Sevelvej
Sevelvej
Jens Klosters vej
Havvejen
Langelinie
Skolevej
Myrvejen
Klitvejen
Madsbøl Klitplantage
Lild Klitplantage